Tafsiira Suuratu Luqmaan-Kutaa 12

Description

Dandeetti fi Beekumsa Rabbii Keenyaa
Dhugumatti Rabbii guddaan alatti halkanii fi guyyaa kan fidu ni jiraa? Yeroo halkanii ykn guyyaa irraa saâ€™aati takka kan hirâ€™isuu ykn dabalu ni jiraa? Aduu fi jiâ€™a Kan naannessu Isaan ala kan biraa jiraa? Kuni hundi guddinna dandeetti fi beekumsa Isaa agarsiisu. Mee kana balâ€™innaan haa ilaallu:

أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ يُولِجُ ٱلَّيْلَ فِى ٱلنَّهَارِ وَيُولِجُ ٱلنَّهَارَ فِى ٱلَّيْلِ وَسَخَّرَ
ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِىٓ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾

â€œ**Rabbiin halkan guyyaa keessa akka seensisu, guyyaas halkan keessa akka seensisu, aduu fi jiâ€™a akka laaffise hin arginee? Hundu hanga yeroo murtaaâ€™e adeemu. Ammas, Rabbiin wanta isin hojjattan keessa beekaa akka taâ€™e [hin beeknee?]â€•** Suuratu Luqmaan 31:29

â€œRabbiin halkan guyyaa keessa akka seensisu, guyyaas halkan keessa akka seensisuâ€• Kuni hiika lama qabaachu dandaâ€™a:
1ffaa-Tokko yommuu dhufuu kan biraa ni deema. Fuula dachii irratti halkanii guyyaan akka wal hordofan ni argina. Akkuma isaan lamaan keessaa tokko jihaa (toora) tokkoon diriruun jihama saniin kan biraa ni suntura. Akkuma isaan lamaan keessaa tokko jihaa tokkoon dhokatuun, kan biraa immoo jihama saniin ni mulâ€™ata.[1] Fakkeenyaaf, ganama subii gara bahaatin guyyaan mulâ€™achuu eegala, halkan immoo jihama bahaa kanaan dhokachu eegala. Kuni wal keessa seensisuudha.

2ffaa-Yeroo garii saâ€™aati guyyaa dabaluun halkan keessa seensisa. Kanaafu, guyyaan ni dheerata. Yoo guyyaan dheerate, saâ€™aati halkanii irraa ni fudhataa jechuudha. Yeroo biroo immoo saâ€™aati halkanii dabaluun guyyaa keessa seensisa. Kanaafu, halkan ni dheerata. Yoo halkan dheerate, saâ€™aati guyyaa irraa ni fudhata jechuudha. Kanaafu isa keessa seene jechuudha.[2]

Taaten kuni biyyoota baha jiddu galeessaa fi Awrooppaa keessatti baayâ€™ee kan mulâ€™atuudha. Yeroo bonaa guyyaan ni dheerata. Gara saâ€™aati 18 ykn san caalaa taâ€™a. Halkan immoo ni gabaabbata. Saâ€™aati 6 ykn sani gadi taâ€™a. Yeroo gannaa immoo faallaa kanaati. Halkan ni dheerata guyyaan ni gabaabbata.

â€œaduu fi jiâ€™a akka laaffiseâ€• kana jechuun faayda uumamtootaatiif jecha aduu fi jiâ€™a akka fedhii Isaatiif ajajamanii fi sochaâ€™an taasise. Aduu fi jiyni akkuma fedhan kan deeman osoo hin taâ€™in sirnaa fi karaa Rabbiin isaaniif kaaâ€™e irra ajaja Isaatiin adeemu. Kanaafi, itti aanse ni jedha: â€œ**Hundu hanga yeroo murtaaâ€™e adeemu.â€•** Kana jechuun aduu fi jiiyni hanga yeroo murtaaâ€™e gahanitti deemu itti fufu. Yommuu yeroon murtaaâ€™e kuni dhufu, adeemsi isaanii ni dhaabbata. Kuni Guyyaa Qiyaamati. Yeroo sanitti aduun ni maramti, jiyni ifa dhaba, gandi addunyaa ni xumurama, gandi Aakhirah immoo ni jalqabama.[3]

â€œAmmas, Rabbiin wanta isin hojjattan keessa beekaa akka taâ€™e [hin beeknee?]â€• Kuni akka jecha Rabbii oltaâ€™aa:

﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾

â€œSila Rabbiin wanta samii fi dachii keessa jiru akka beekuu ati hin beekne?â€• (Suuratu Al-Hajj 22:70)

Namni tokko osoo akkana jedhe: Rabbiin halkan guyyaa keessa akka seensisu, aduu fi jiâ€™a laaffise karaan ittiin beekan qaamolee miiratiini. Kana ijaan arguun nan beeka. Garuu â€œ**Ammas, Rabbiin wanta isin hojjattan keessa beekaa akka taâ€™e [hin beeknee?]â€•** jedhu keessatti karaan kana ittiin beekaniin maalidhaa? Wanta miiraan argan moo odeefanoo dhugaa taâ€™eedhaa?

Deebiin: shakkii hin qabu, odeefannoo dhugaa taâ€™eedha. Rabbiin wanta nuti hojjannu keesso isaa akka beeku nuti ni beekna. Sababni isaas, Inni kana nutti beeksisee jira. Inni hunda caalaa dhugaa kan dubbatuudha. Akkasumas, adabbii warra Rabbiin faallessanii fi mindaa warra Isaaf ajajamanii waan arginuuf karaa miiraa mulâ€™atuunis kana ni beekna. Buâ€™aa Rabbiif ajajamuu nafsee namaa keessatti argamuu, akkasumas buâ€™aa badi nafsee nama keessatti argamu irraayyis kana ni beekna. Namni muâ€™mina taâ€™e maâ€™asiyaa irraa buâ€™aan badaan nafsee isaa keessatti ni argama. Inumaa namni gariin qomni isaa garmalee dhiphata, sababni kanaa maal akka taâ€™e hin beeku. Garuu sababni isaa maâ€™asiyaa isarraa dhokatteedha. Akkuma Nabiyyiin (SAW) jedhan: **â€œYeroo garii qalbii tiyya irratti huguuggin (dhiphinni) natti dhagahama; dhugumatti, ani guyyatti siâ€™a dhibba Rabbiin araarama kadha.â€•** Sahiih Muslim 2702

> **Kanaafu, namni buâ€™aa hojii irraa Rabbiin wanta hundaa akka beeku fi wanta namoonni hojjatan keesso isaa akka beeku ni hubata.**

Gabaabumatti, â€œ**Ammas, Rabbiin wanta isin hojjattan keessa beekaa akka taâ€™e [hin beeknee?]â€•** jedhu keessatti, karaa lamaan kana beekna. Isaaniis:1ffaa- odeefannoo dhugaa Rabbiin irraa dhufe. Kunis Qurâ€™aanaa fi hadiisa sahiih taâ€™e keessatti wanta dhufeedha. 2ffaa-wanta ijaan arginuun- buâ€™aa hojii gagaarii ykn buâ€™aa hojii badaa irraa wanta arginuun Rabbiin wanta nuti hojjannu akka beeku ni hubanna.[4] (Nama hojii gaarii hojjate Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa qalbii isaa keessatti tasgabbii buusa, fuula isaa ni ibsa. Nama hojii badaa hojjate immoo qalbii isaa keessatti

dhiphinnaa fi sodaa darba, fuula isaa irratti dukkana godha. Kanaafu, karaa kanaan Rabbiin wanta nuti hojjannu hunda akka beeku ni hubanna.)

Wanti Rabbii oltaâ€™aa gadiitti gabbaramu (waaqefatamu) hundi baaxila

ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ ٱلْبَٰطِلُ وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْعَلِيُّ ٱلْكَبِيرُ ٣٠

â€œSuni waan Rabbiin haqa taâ€™eef, wanti isaan Isaa gadiitti kadhatan immoo baaxila (soba), ammas waan Rabbiin Olâ€™aanaa, Guddaa taâ€™eefi.â€• Suuratu Luqmaan 31:30

Kana jechuun halkan keessa guyyaa seensisuun, guyyaa keessa halkan seensisuun, aduu fi jiâ€™a laaffisuun sababa Rabbiin haqa taâ€™eefi. Kana jechuun Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala dhugaan kan jiruudha, haqaan Kan gabbaramuudha.[5] Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa waan jiruuf halkan dhufee guyyaan deema, aduu fi jiiyni karaa isaanii qabatanii adeemu. Sababni isaas, Rabbiin ala guyyaa fi halkan kan fiduu ni jiraa? Isaan ala aduu fi jiiyni karaa isaanii irra akka deeman kan taasisu ni jiraa?

Kana hunda kan hojjatu erga Isa qofa taâ€™e, Kan haqaan gabbaramu qabu Isa qofaa jechuudha. â€œ **wanti isaan Isa gadiitti kadhatan immoo baaxila (soba)â€•** Kana jechuun wanti namoonni Rabbiin alatti waaqefatanii fi kadhatan soba waan taâ€™eef halkanii fi guyyaa wal keessa seensisuu, aduu fi jiâ€™a laaffisuu keessatti qooda wayiitu hin qaban.[6]

Asitti â€œ**wanti isaan kadhatan soba**â€• jechuun wanti kuni wanta ibaadan isaaf hin malleedha. Ammas ibaadan isaaf godhamu faayda ykn gatii homaatu hin qabu.[7] Wanti namoonni Rabbiin alatti gabbaran halkan guyyaa keessa seensisuu hin dandaâ€™an, aduu fi jiâ€™as karaa isaanii irra oofu hin dandaâ€™an. Kanaafu, wanta gabbaramu (waaqefatamu) hin qabneedha jechuudha. Ä°baadan isaaniif godhamus hojii gatii homaatu hin qabneedha.

â€œammas, waan Rabbiin Olâ€™aanaa, Guddaa taâ€™eefi.â€• Kana jechuun sababa Rabbiin qofti wantoota hundaa ol olâ€™aanaa fi guddaa taâ€™eef halkan guyyaa keessa, guyyaa halkan keessa seensise, aduu fi jiâ€™a laaffise. Halkanii fi guyyaa wal keessa seensisuun, aduu fi jiâ€™a karaa isaanii irra deemsisuun olâ€™aantummaa fi guddinna Rabbii agarsiisu.

---

[1] Madda olii[2] Tafsiiru Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Luqmaan, Ibn Useymiin- fuula 172, [3] Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabburi-11/760-763, Tafsiir Saâ€™dii-765 [4] Tafsiiru Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Luqmaan, Ibn Useymiin- fuula 175 [5] Tafsiir ibn Kasiir-6/130 [6] Tahriir wa tanwiir-21/187 [7] Tafsiiru Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Luqmaan, Ibn Useymiin- fuula 180

Date Created
October 25, 2020
Author

admin